

Sygn. akt IC 336/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodnicząca	Sędzia SO Ewa Tomczyk
Protokolant	sekretarz Dorota Książczyk

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa **H. S. i W. S.**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej w W.**

o zapłatę

- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki H. S. kwotę,
  - 64.400 (sześćdziesiąt cztery tysiące czterysta) złotych z tytułu zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty;
  - 2.624 (dwa tysiące sześćset dwadzieścia cztery) złotych z tytułu zwrotu kosztów pogrzebu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty;
- oddala powództwo H. S. w pozostałej części;
- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda W. S. kwotę 64.400 (sześćdziesiąt cztery tysiące czterysta) złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty;
- oddala powództwo W. S. w pozostałej części;
- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki H. S. kwotę 5.975 (pięć tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda W. S. kwotę 6.047 (sześć tysięcy czterdzieści siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia SO Ewa Tomczyk

Sygn. akt I C 336/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 marca 2017 r. pełnomocnik powodów: H. S. i W. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz:

- H. S. - kwoty 6.189 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu oraz kwoty 85.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć syna M. S. (1) - z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14.12.2016 r do dnia zapłaty,

- W. S. - kwoty 85.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć syna M. S. (1) - z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30.01.2017 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż roszczenia zgłoszone pozwem są dochodzone w związku z śmiercią w dniu (...) syna powodów M. S. (1), który uległ wypadkowi komunikacyjnemu. Pełnomocnik powodów wskazał, że uznaje przyczynienie się zmarłego do powstania w szkody w 15 %.

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że zasada odpowiedzialności gwarancyjnej pozwanego nie jest kwestionowana, a sporna pozostaje wysokość zadośćuczynienia za doznaną przez powodów krzywdę w związku ze śmiercią ich syna, podniósł zarzut przyczynienia się zmarłego do powstania zdarzenia w 60 %. Pozwany zakwestionował również żądanie w zakresie zwrotu kosztów pogrzebów oraz sposobu naliczania odsetek przez powodów.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 sierpnia 2016 r. w miejscowości B. odbywały się dożynki, w których uczestniczył między innymi syn powodów M. S. (1). Impreza odbywała się w świetlicy wiejskiej. M. S. (1) po godzinie 23 wyszedł z budynku świetlicy i po opuszczeniu ogrodzonego terenu świetlicy skierował się w lewą stronę i zaczął iść lewą stroną jezdni. W pewnym momencie wszedł na jezdnię do około połowy pasa ruchu bezpośrednio pod nadjeżdżający od strony P. samochód. W miejscu tym nie było przejścia dla pieszych ani oświetlenia ulicznego.

(dowód: zeznania świadków: J. S. – k. 127 odwrot – 128, A. D. – k. 151 odwrot – 152, protokół przesłuchania A. D. – k. 14-15 akt sprawy (...))

Około godziny 23.20 na 33,8 km drogi wojewódzkiej nr (...) doszło do potrącenia pieszego M. S. (1) przez kierującego pojazdem C. (...) o nr rej. (...) P. P..

Kierujący samochodem osobowym poruszał się od strony miejscowości P., w kierunku miejscowości U.. Kierujący potrącił pieszego M. S. (1), po czym zjechał na lewe pobocze i uderzył w ogrodzenie posesji. Tuż przed wypadkiem M. S. (1) przechodził przez jednię z prawej na lewą stronę poza oznakowanym przejściem dla pieszych. Na skutek potrącenia M. S. (1) doznał wielonarządowych obrażeń wewnętrznych oraz zewnętrznych i poniósł śmierć na miejscu, a kierujący pojazdem P. P. na skutek obrażeń w postaci urazu czaszkowo- mózgowego zmarł w dniu 9 września 2016 r. w (...) Centrum (...).

Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2016 r. śledztwo w sprawie tego wypadku zostało umorzone na zasadzie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. wobec śmierci sprawcy i współsprawcy przestępstwa.

(dowód: postanowienie KPP w T. –k. 185 akt sprawy (...))

W toku śledztwa na wniosek Prokuratury Rejonowej w Tomaszowie Maz. został dopuszczony dowód z opinii biegłego sądowego z dziedziny techniki samochodowej i ruchu drogowego w celu stwierdzenia:

- jaka była technika i taktyka kierującego samochodem osobowym C. (...),

- czy kierujący tym pojazdem podjął prawidłowe manewry obronne,

- czy pieszy M. S. (1) prawidłowo poruszał się w obrębie jezdni, a jeśli nie - jakie przepisy ruchu drogowego naruszył,
- jak była bezpośrednia przyczyna wypadku.

W opinii z dnia 17 grudnia 2016 r. biegłych mgr inż. S. D. wskazał, że zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, że pieszy w chwili wypadku znajdował się na jezdni – części drogi przeznaczonej do ruchu pojazdów. Ponieważ znajdował się poza przejściem dla pieszych obowiązany był ustąpić pierwszeństwa pojazdom. Swoim zachowaniem naruszył przepisy ruchu drogowego i wytworzył sytuację zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym, która zakończyła się wypadkiem. Postępowanie M. S. (1) stanowiło główną przyczynę zdarzenia. Ze względu na przesłanki wskazujące na możliwość pojawienia się nieoświetlonego pieszego na drodze, kierującego samochodem C. obowiązywało zwiększenie ostrożności z należytą do szczególnej. Przesłankami tymi były w szczególności oświetlony teren świetlicy oraz widoczne na tym terenie osoby. Kierowca C. winien zatem dostosować prędkość do warunków widoczności nieoświetlonych przeszkód oraz zwiększyć uwagę. Kierujący C. miałby możliwość uniknięcia wypadku przy czasie reakcji na sytuacje spodziewane, gdyby poruszał się z prędkością około 59 km/h – gdyby pieszy był widoczny w świetle latarni, - 34 km/h – gdyby pieszy był widoczny jedynie w światłach mijania samochodu C.. Wobec przesłanek obligujących kierowcę do zwiększenia ostrożności – P. P. winien chociażby krótkotrwale zmienić światła mijania na drogowe co w kapitalny sposób zwiększyłoby możliwość dostrzeżenia nieoświetlonych przeszkód. W tym stanie rzeczy taktykę jazdy kierowcy C. uznać należy za wysoce nieprawidłową i mającą związek przyczynowy z zaistniałym wypadkiem. P. P. w znaczący sposób przyczynił się do zaistnienia zdarzenia. Gdyby kierowca C. miał zapięte pasy bezpieczeństwa to prawdopodobnie przeżyłby zderzenie kierowanego przez siebie pojazdu w ogrodzenie posesji. Samochód C. uderzył czołową środkową częścią nadwozia w pieszego znajdującego się w pozycji spionizowanej. Z opinii sądowno – lekarskiej wynika, że w chwili potrącenia pieszy był usytuowany skośnie lewym bokiem do samochodu i przechodził przez jezdnię. Z uwagi na to, że środek masy pieszego znajdował się dużo powyżej punktu uderzenia, pieszy wpadł na pokrywę komory silnika, uderzył w szybę czołową i przednią część dachu, a następnie został przerzucony nad pojazdem i upadł za nim. Pojazd w chwili potrącenia nie był hamowany, a kierujący podjął manewr intensywnego hamowania po uderzeniu pieszego. C. zjechał na lewą stronę drogi i uderzył czołową częścią nadwozia w ogrodzenie posesji, nie mając zapiętego pasa bezpieczeństwa. M. S. (1) wszedł na jezdnię z prawej strony samochodu w chwili gdy ten znajdował się w odległości niespełna 38 m od miejsca wypadku. Postępowanie pieszego stanowiło główną przyczynę wypadku. Taktyka jazdy kierującego samochodem osobowym była wysoce nieprawidłowa. Poruszał się z prędkością około 91 km/h, bez zapiętego pasa bezpieczeństwa. Obowiązkiem kierowcy C. w istniejącej sytuacji drogowej było zachowanie szczególnej ostrożności i zmniejszenie prędkości do warunków widoczności nieoświetlonych przeszkód. Poprzez jazdę z prędkością przekraczającą administracyjnie dopuszczoną oraz błędy w taktyce kierowania P. P. pozbawił się możliwości uniknięcia wypadku, przez co przyczynił się do jego zaistnienia.

(dowód: opinia – k. 148-172 akt sprawy (...))

W chwili wypadku M. S. (1) był w stanie nietrzeźwości – w jego krwi stwierdzono 2,34 promila etanolu.

(dowód: sprawozdanie z badania – k. 87 akt sprawy (...))

Posiadacz pojazdu, którym kierował sprawca zdarzenia w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej z pozwanym Towarzystwem (...).

(okoliczność bezsporna)

Koszt pogrzebu i pochówku wraz z opłatą za dzierżawę grobu i oprawą muzyczną ceremonii pogrzebowej wyniósł łącznie 6.450 zł. Ponadto powodowie w związku z pogrzebem syna ponieśli koszt zakupu odzieży żałobnej w postaci koszul, garniturów, obuwia oraz kurtki w łącznej kwocie 2.160 zł.

(dowód: faktury, paragony-k. 12-12 odwrót, zaświadczenie o ofiarach złożonych z racji pogrzebu – k. 13 odwrót, potwierdzenie wpłaty – k. 13 odwrót, faktury i rachunki – k. 14 – 14 odwrót)

Powódka H. S. reprezentowana przez swego pełnomocnika pismem z dnia 4 listopada 2016 r. zgłosiła stronie pozwanej roszczenie w kwocie 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć syna. Pismo to wpłynęło do strony pozwanej w dniu 15 listopada 2016 r. Strona pozwana pismem z dnia 16 listopada 2016 r. wezwała pełnomocnika powódki do złożenia między innymi aktu zgonu M. S. (1), dokumentów potwierdzających pokrewieństwo ze zmarłym oraz odpowiedzialność sprawcy szkody. Żądane przez ubezpieczyciela dokumenty zostały złożone przez pełnomocnika powódki w dniu 30 grudnia 2016 r.

(dowód: pismo z dnia 4.11.2016 r. – k. 215 akt szkody, pismo z dnia 16.11.2016 r. – k. 212 akt szkody, pismo z dnia 22.12.2016 r. – k. 226 akt szkody, potwierdzenie wpływu – koperta- k.187 akt szkody)

Pismem z dnia 22 grudnia 2016 r. powód W. S. zgłosił stronie pozwanej roszczenie w kwocie 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć syna, zaś H. S. zażądała zwrotu kosztów pogrzebu w kwocie 7.282 zł. Pismo to wpłynęło do strony pozwanej w dniu 30 grudnia 2016 r.

(dowód: pismo z dnia 22.12.2016 r. – k. 169-171 akt szkody, potwierdzenie wpływu – koperta – k. 168 akt szkody)

Decyzjami z dnia 1 marca 2017 r. pozwany po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego przyznał na rzecz powodów tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c. po 20.000 zł, pomniejszył ją o 60 % przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody i wypłacił na rzecz każdego z powodów kwoty po 8.000 zł. Pozwany nadto uznał odszkodowanie w kwocie 6.100 zł z tytułu zwrotu kosztów pogrzebu i po pomniejszeniu jej o 60 % przyczynienia wypłacił powódce kwotę 2.440 zł.

(okoliczność bezsporna)

Zmarły M. S. (1) był synem powodów, w chwili swej śmierci miał 31 lat.

(dowód: kserokopia aktu zgonu – k. 10)

Od ośmiu lat mieszkał w miejscowości odległej o około 20 km od miejsca zamieszkania powodów ze swą konkubiną I. D. i córką K. urodzoną w (...) r. Mimo oddzielnego zamieszkiwania M. S. (1) miał niemalże codzienny kontakt ze swymi rodzicami, gdyż prowadzili wspólnie działalność gospodarczą w zakresie produkcji i handlu kurcząt, w prowadzeniu której sobie wzajemnie pomagali. Powodowie mieli dobre relacje z synem, M. pomagał rodzicom w polu, przy inwestycjach budowlanych, w prowadzeniu działalności gospodarczej. Cała rodzina przeżyła śmierć M.. Powodowie zażywali leki uspakajające i nasenne. Po śmierci syna u powoda pojawiły się problemy z sercem, powodowie stali się apatyczni, stracili chęć do życia, uważają, że ich rodzina przez śmierć syna się rozpadła. Powodowie mają jeszcze dwóch synów – Ł. S. (l. 29), który mieszka z rodzicami oraz M. S. (2), który założył własną rodzinę i ma jedno dziecko. Powodowie codziennie odwiedzają grób zmarłego syna, na wspomnienie syna reagują płaczem.

O wypadku powodowie dowiedzieli się od I. D.. Powódka z synem Ł. zamierzali jechać do szpitala, powód zaś pojechał do miejsca wypadku, widział ciało syna leżące w rowie. Powódkę z miejsca wypadku zabrało pogotowie ratunkowe. Powódka po śmierci syna szukała ukojenia w modlitwie.

W dacie śmierci syna powódka miała 59 lat, zaś powód – 60 lat.

Powód od chwili wypadku zażywa leki antydepresyjne, oboje małżonkowie cierpią na zaburzenia snu.

Powodowie utrzymują kontakt z córką syna M..

(dowód: zeznania świadka Ł. S. – k. 58 odwrót – 59, przesłuchanie powodów- k. 154 -155 odwrót)

Stan faktyczny w ustalonym zakresie wynika z dowodów przedstawionych Sądowi w toku postępowania i powołanych wyżej.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. ruchu drogowego i rekonstrukcji wypadków drogowych. Dowód ten został zgłoszony na okoliczność przebiegu zdarzenia z dnia 28.08.2016 r., prawidłowości zachowania się uczestników zdarzenia, ustalenia który z uczestników był sprawcą wypadku, jakie zasady ruchu drogowego zostały naruszone przez uczestników zdarzenia, techniki i taktyki jazdy P. P., czy przyczynił się on do wypadku i w jakim rozmiarze, czy miał możliwość bezkolizyjnego ominięcia pieszego (k. 70 i k. 146-147). Tymczasem okoliczności te były przedmiotem ustaleń w toku śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w Tomaszowie Maz., w toku którego została wydana opinia biegłego do spraw rekonstrukcji wypadków drogowych. Oczywiście nie ma charakteru dowodu z opinii biegłego pisemna opinia biegłego złożona do akt innej sprawy, opinię taką należy traktować jako dowód z dokumentu prywatnego, chyba że sąd dopuści dowód z opinii tego biegłego i zażąda złożenia jej do akt rozpoznawanej sprawy, a ponadto biegły ustnie ją potwierdzi.

Organ prowadzący śledztwo w sprawie przedmiotowego wypadku umorzył postępowanie wobec śmierci sprawcy i współsprawcy wypadku, a postanowienie o umorzeniu jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c.

Jak wynika ze stanowiska procesowego strony pozwanej pozwany nie kwestionował co do zasady swej odpowiedzialności gwarancyjnej, a sporna pozostawała jedynie wysokość roszczenia oraz kwestia wysokości przyczynienia się zmarłego do wypadku. Wobec tego stanowiska zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy było ustalanie w drodze opinii biegłego kwestii, które strona pozwana wskazała jako tezę dla biegłego. Wskazać należy, że przedmiotem dowodu mogą być jedynie fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 22 § 7 k.p.c.), a nadto fakty sporne, - nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną (art. 229 k.p.c.). Strona pozwana nie kwestionowała zasady swej odpowiedzialności, w szczególności nie powoływała się na okoliczności egzoneracyjne z art. 435 § 1 k.c. w zw. z art. 436 § 1 k.c..

Nadto wskazać należy, że w sprawach dotyczących wypadków samochodowych celem opinii biegłego jest rekonstrukcja zdarzenia na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy. W rozpoznawanej sprawie z uwagi na bezsporność stanu faktycznego dotyczącego okoliczności, w jakich doszło do wypadku ocena, który z uczestników ruchu drogowego ponosi odpowiedzialność za spowodowanie kolizji, należy do oceny Sądu. To samo dotyczy ustalenia kwestii przyczynienia, która pozostaje zawsze domeną sądu a nie ustaleń biegłego. Dlatego też Sąd uznał, że przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego do spraw rekonstrukcji zdarzeń drogowych było zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd pominął dowód z zeznań świadków D. B., K. F. i J. W., jako że nie widzieli okoliczności poprzedzających wypadek i samego momentu wypadku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Żądanie pozwu jest w znacznej części uzasadnione.

Podstawę odpowiedzialności strony pozwanej stanowiły przepisy art. 822 k.c. i art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 k.c. oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (tekst jednolity - Dz. U. z 2013 r., poz. 392 ze zm.). Zgodnie z tym ostatnim przepisem z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Jak już wyżej wskazano strona pozwana nie kwestionowała swej odpowiedzialności gwarancyjnej za sprawcę szkody.

Niesporne było również, że zmarły syn powodów przyczynił się do powstania szkody, przy czym brak było zgody między stronami co do wysokości przyczynienia. Co do zasady jeżeli poszkodowany, który przyczynił się do powstania szkody, następnie zmarł, a roszczeń dochodzą osoby uprawnione jako poszkodowane pośrednio, przyczynienie się zmarłego powoduje zmniejszenie odszkodowania dla tych osób na podstawie art. 362 k.c. Wynika to z faktu, że roszczenia osób wymienionych w art. 446 k.c. są zależne od zachowania się poszkodowanego (por. G. Bieniek, H. Ciepła, S. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, Cz. Żuławska Komentarz do kodeksu cywilnego Księga trzecia Zobowiązania Tom I, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1996 r., str. 375, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 1985 r. IV CR 412/85, Lex nr 5221, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7.12.1985 r., IV CR 398/85, opubl. Legalis).

Przyczynienie się M. S. (1) do zaistnienia wypadku drogowego, o który chodzi w sprawie, wyrażało się w tym, że wszedł on na jezdnię poza przejściem dla pieszych w chwili gdy nadjeżdżał samochodów. Tym samym naruszył on przepis art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tj. Dz.U. z 2017 r., poz. 1260), zgodnie z którym przechodzenie przez jezdnię poza przejściem dla pieszych jest dozwolone tylko pod warunkiem, że nie spowoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub utrudnienia ruchu pojazdów - pieszy jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pojazdom. Jako osoba pełnoletnia, dysponująca odpowiednim doświadczeniem życiowym niezbędnym przy ocenie własnego postępowania oraz wyobrażenia co do skutków niewłaściwego postępowania – powinien zdawać sobie sprawę, czym grozi wtargnięcie na jezdnię i tym samym przyczynił się do odniesionych, a śmiertelnych w skutkach obrażeń ciała. Być może wpływ na to miał fakt, że był po spożyciu alkoholu i przez to utracił możliwość prawidłowej oceny sytuacji.

Przy ustaleniu stopnia przyczynienia się zmarłego stwierdzić należy, że znacznie poważniejszy jest stopień zawinienia kierowcy, który przekroczył o 41 km/h dopuszczalną prędkość, nie zachował należytej ostrożności zbliżając się miejsca oświetlonej świetlicy, nie zmniejszył prędkości adekwatnie do warunku widoczności. Poprzez jazdę z nadmierną prędkością oraz wobec błędów w taktyce kierowania pojazdem kierowca pozbawił się możliwości uniknięcia wypadku, a jego nieprawidłowe zachowanie pozostawało w związku z przyczynowym ze zdarzeniem. Zatem jego zachowanie było współprzyczyną wypadku, a ruch pojazdu mechanicznego był zdarzeniem, bez którego nie doszłoby do wypadku. Całokształt okoliczności sprawy przemawia za oceną, że nieprawidłowości postępowania zmarłego przyczyniły się w 30% do wypadku, co powoduje w tym zakresie obniżenie należnych powodom świadczeń.

Podstawą żądania pozwów stanowi przepis art. 446 § 4 k.c. przyznający prawo do zadośćuczynienia dla najbliższego członka rodziny zmarłego za doznaną krzywdę, czyli szkodę niemajątkową. Powołany przepis ma na celu zrekompensować krzywdę spowodowaną naruszeniem prawa do życia w rodzinie i bólu spowodowanego utratą osoby najbliższej.

Użyte w art. 446 § 4 k.c. wyrażenie „odpowiednia suma” zawiera już w sobie pojęcie niemożności ścisłego ustalenia zadośćuczynienia ze względu na istotę krzywdy. Dlatego przy ustaleniu zadośćuczynienia nie stosuje się automatyzmu, a każda krzywda jest oceniana przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy. Sąd orzekając w przedmiocie takiego żądania musi wziąć pod uwagę kompensacyjny charakter zadośćuczynienia i rodzaj naruszonego dobra - ciężar gatunkowy poszczególnych dóbr osobistych. Przy uwzględnianiu szkody niemajątkowej brane są pod uwagę: dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia i odczuwanej pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r. sygn. akt III CSK 279/10 (Lex nr 898254)). Istotna przy ocenie rozmiaru krzywdy jest również rola, jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, rodzaj i intensywność więzi łączących pokrzywdzonych ze zmarłym, zaburzenia, do jakich doszło w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny, kolejną przesłanką powinno być określenie, w jakim stopniu pozostali członkowie będą umieli odnaleźć się w nowej rzeczywistości i na ile zdolni są zaakceptować obecny stan rzeczy.

O tym, kto jest najbliższym członkiem rodziny decyduje faktyczny układ stosunków pomiędzy określonymi osobami, a nie formalna kolejność pokrewieństwa wynikająca w szczególności z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, czy ewentualnie z powinowactwa. Aby więc ustalić, czy występujący o zadośćuczynienie jest najbliższym członkiem rodziny nieżyjącego sąd powinien stwierdzić, czy istniała silna i pozytywna więź emocjonalna pomiędzy dochodzącym

tego roszczenia a zmarłym. W przedmiotowej sprawie ponad jakąkolwiek wątpliwość ustalono, że powodów łączyły ze zmarłym synem M. bliskie relacje i że są oni bliskimi członkami rodziny zmarłego, a zatem są uprawnieni do zadośćuczynienia.

Nagła i tragiczna śmierć syna powodów z całą pewnością była traumatycznym przeżyciem dla powodów, których łączyły ze zmarłym rodzinne więzi bliskości.

Jednocześnie skutek przedmiotowego zdarzenia zostało naruszone prawo powodów do życia w pełnej rodzinie.

Wszelkie okoliczności świadczące o rozmiarze krzywdy powodów ustalone zostały w oparciu o dowody osobowe - zeznania świadka Ł. S. oraz zeznania powodów. Dowody te są miarodajnym źródłem ustalenia występowania u powodów jako następstwa śmierci syna wszelkich negatywnych doznań w postaci zaburzenia snu, utraty zainteresowań i chęci życia, depresyjnego obniżenia nastroju, poczucia bezradności, braku kontroli nad własnym życiem, które to zaburzenia miały długotrwały charakter. Nie ulega żadnej wątpliwości, że śmierć osoby bliskiej stanowi wielki wstrząs dla rodziny, a cierpienia psychiczne, jakie się z tym wiążą mogą przybierać ogromny wymiar, tym większy, im mocniejsza była więź emocjonalna łącząca zmarłego z najbliższymi. Zmarły był aktywnym zdrowym mężczyzną, był zaangażowany w życie powodów - pomagał im przy ważniejszych przedsięwzięciach, współpracował w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Zmarły spędzał bardzo dużo czasu z powodami także z tej racji, że prowadzili taką sama działalność gospodarczą. Na rozmiar krzywdy powodów miały również wpływ okoliczności śmierci syna, który poniósł śmierć w wypadku samochodowym, zatem śmierć ta była nagła i niespodziewana, tym samym wywołała ogromny wstrząs psychiczny.

Oceniając wg kryteriów obiektywnych krzywdę powodów stwierdzić należy, że krzywda powodów po śmierci syna jest bardzo dotkliwa z uwagi na rodzaj i siłę więzów rodzinnych oraz rolę pełnioną przez zmarłego w życiu powodów.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności w ocenie Sądu adekwatną kwotą z tytułu zadośćuczynienia dla powodów będzie kwota po 100.000 zł. Kwota ta przedstawia pewną odczuwalną wartość ekonomiczną i pomoże wynagrodzić doznane cierpienia psychiczne. Uwzględniając wypłacone już na rzecz powodów kwoty po 8.000 zł oraz trzydziestoprocentowe przyczynienie do zasądzenia pozostawały na rzecz powodów kwoty po 64.400 zł, a dalej idące żądania jako wygórowane zostały oddalone. Sąd oddalając powództwa wziął pod uwagę, że powodowie mimo straty syna M. mają jeszcze dwóch synów oraz dwoje wnucząt, którzy z pewnością będą dla nich źródłem miłości i wielu przyjemności.

Żądanie zwrotu kosztów pogrzebu miało swe oparcie w art. 446 §1 k.c. Jeżeli chodzi o koszty pogrzebu, to w orzecznictwie wskazuje się, że obejmują one zwrot kosztów bezpośrednio z pogrzebem związanych (jak przewóz zwłok, nabycie trumny, zakup miejsca na cmentarzu i in.), jak również zwrot wydatków, odpowiadających zwyczajom danego środowiska. Do tych wydatków zalicza się koszt postawienia nagrobku (w granicach kosztów przeciętnych, jeżeli nawet koszty rzeczywiste były znaczne, np. z uwagi na materiał lub wystrój nagrobku, wyższe), wydatki na wieńce i kwiaty, koszty zakupu odzieży żałobnej, oprawę ceremonii pogrzebowej.

Powódka udowodniła wysokość tych kosztów załączonymi do akt sprawy fakturami, pokwitowaniami i dowodami wpłaty za obrzęd pogrzebowy, przygotowanie grobu, nabycie uprawnień do korzystania z grogu, usługę pogrzebową, zakup odzieży żałobnej na łączną kwotę 6.189 zł (por. pismo pełnomocnika powodów z dnia 28.06.2017 r. –k. 65). Przy uwzględnieniu wypłaconej powódce w toku postępowania likwidacyjnego kwoty 2.440 zł i przyczynienia została zasądzona kwota 2.624 zł (6.189 zł – 2.440 zł – 30 %) i oddalone powództwo w pozostałej części.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. Odsetki zasądzono od dnia 30 stycznia 2017 r., od którego strona pozwana na pewno z uwagi na termin określony w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych pozostawała w opóźnieniu. Przy uwzględnieniu, że roszczenia zostały zgłoszone 30 grudnia 2016 r. (data wpływu pisma pełnomocnika powódki składającego dokumenty nieodzowne do wszczęcia postępowania i żądania powoda), strona pozwana winna wypłacić świadczenie do dnia 29 stycznia 2017 r., co uzasadniało zasądzenie

odsetek od dnia następnego. Żądanie w zakresie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę było uzasadnione i udokumentowane już na etapie postępowania likwidacyjnego, odsetki przewidziane w art. 481 k.c. powinny być zasądzone od dnia, w którym zgodnie z przepisami prawa ubezpieczyciel zakończył lub powinien był zakończyć postępowanie likwidacyjne i wypłacić należne świadczenie. Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego, lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu, powinny się należeć od tego właśnie terminu. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawodawcę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu sądu. Przewidziana w art. 446 § 4 k.c. możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2011 roku, I CSK 243/10, LEX nr 848109).

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił przepis art. 100 zd. 1 k.p.c.

Z porównania kwoty dochodzonej pozwem przez H. S. (91.189 zł) z kwotą zasądzoną (67.024 zł) wynika, że powódka wygrała sprawę w 74 %. Z kolei W. S. wygrał sprawę w 76 %.

Koszty procesu po stronie H. S. wyniosły 9.977 zł, na które złożyły się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 4.560 zł, wynagrodzenie z tytułu zastępstwa prawnego w kwocie 5.400 zł ustalone stosownie do § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1886), wydatek na opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Po stronie pozwanej koszty wyniosły 5.417 zł (wynagrodzenie z tytułu zastępstwa prawnego i opłata skarbową od pełnomocnictwa). Łącznie koszty procesu wynosiły 15.394 zł. Z tej kwoty stronę pozwaną obciąża 5.975 zł $\{(15.394 \text{ zł} \times 74 \%) - 5.417 \text{ zł}\}$, która to kwota została zasądzona na rzecz powódki w punkcie 5 sentencji wyroku.

Koszty procesu po stronie W. S. wyniosły 9.667 zł, na które złożyły się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 4.250 zł, wynagrodzenia z tytułu zastępstwa prawnego w kwocie 5.400 zł oraz wydatek na opłatę skarbową od pełnomocnictwa. Po stronie pozwanej koszty wyniosły 5.417 zł. Łącznie koszty procesu wynosiły 15.084 zł. Z tej kwoty stronę pozwaną obciąża 6.047 zł $\{(15.084 \text{ zł} \times 76 \%) - 5.417 \text{ zł}\}$, która to kwota została zasądzona na rzecz powoda w punkcie 6 sentencji wyroku.

Sędzia SO Ewa Tomczyk